

# Effekter av en klimatskatt på livsmedel

Forskare har undersökt hur en konsumtionsskatt på livsmedel, baserad på klimatpåverkan, kan utformas. En sådan skatt skulle kunna minska utsläppen av växthusgaser från vår livsmedelskonsumtion med drygt tio procent.

**Maten vi äter** bidrar till stora utsläpp av växthusgaser. Andra varor, som exempelvis bränsle, beskattas utifrån hur stora utsläpp de genererar. Trots de stora utsläpp som kommer från produktion av livsmedel, är stora delar av sektorns utsläpp obeskattade. Forskare har undersökt hur en konsumtionsskatt på livsmedel, baserad på klimatpåverkan, kan utformas. Analysen omfattar alla typer av livsmedel, både de som produceras i Sverige och de som importeras.

En konsumtionsskatt på livsmedel som motsvarar den svenska koldioxidskatten år 2015 (1,15 kr per kg CO<sub>2</sub>) och som omfattar alla utsläpp ur ett livscykelperspektiv fram till affären skulle kunna ge en minskning av växthusgasutsläppen från konsumtionen av livsmedel med drygt 10 procent.

Ungefär 90 procent av utsläppsminskningen beror på att konsumtionen av animaliska produkter minskar. Skatten skulle också kunna minska annan miljöpåverkan som exempelvis markanvändning, vattenanvändning och förlust av biologisk mångfald.

Skatten skulle öka priset på genomsnittligt nötkött med 18 procent, och priset på grönsaker med några få procent. Nötkött är det

## Styrmedel och konsumtion

Det här är ett av fem forskningsprojekt som ska stimulera utvecklingen av en hållbar produktion och konsumtion av varor. Forskningen stödjer myndigheternas arbete med hållbara livsstilar.



"Det här är första gången det har räknats ordentligt på klimatskatt på livsmedel i Sverige, vad det skulle innebära, både i intäkter och i reduktion av växthusgasutsläpp."

ANITA LUNDSTRÖM,  
Resurseffektivitetsheten,  
Naturvårdsverket

#### OM PROJEKTET

##### Projektledare

Elin Rööf, SLU

##### Deltagande forskare

Ing-Marie Gren, Sarah Säll, Elin Rööf, SLU.

##### Projektid

2016–2020

##### Rapport

Effekter av en klimatskatt på livsmedel. Rapport 6965/2021

Forskarnas rapport, liksom denna sammanfattning, uttrycker nödvändigtvis inte Naturvårdsverkets ställningstagande. Författarna svarar själv för innehållet och anges vid referens till forskningen.

livsmedel som orsakar i särklass högst växthusgasutsläpp per kilo. Men en skatt som enbart omfattade nötkött, skulle inte ha lika stora effekter på utsläppen. De skulle minska med ungefär fyra procent. Samma utsläppsminskning skulle uppstå om skatten bara omfattade utsläpp av metan och lustgas i jordbruket.

Studiens resultat visar att en klimatskatt på all mat slår hårdare mot låginkomsttagare som skulle få betala en större andel av sin inkomst i livsmedelsskatt. Även lantbrukarnas inkomster påverkas. De svenska lantbrukarnas inkomster skulle minska med ca 5 procent. Däremot skulle en klimatskatt på livsmedel generera intäkter till statskassan på mellan 12 och 20 miljarder kronor årligen. En del av de intäkterna skulle kunna användas för att kompensera låginkomsttagare som missgynnas av klimatskatten, eller för ytterligare miljöförbättringar i jordbruket vilket också gynnar den svenska jordbrukssektorn. Exempel på sådana åtgärder är att ersättningar för att återveta torvmarker, vilket också skulle ge stora minskningar av utsläppen av växthusgaser. Ett annat alternativ som undersökts i projektet är ersättning för att anlägga våtmarker för att minska läckage av kväve och fosfor, samt ökade nivåer på ersättningarna för skötsel av naturbetesmarker.

En klimatskatt på livsmedel skulle förändra konsumtionen. Studien visar att köttkonsumtionen minskar med mellan 4 och 15 procent, där fläsk minskar minst och nötkött mest. Mejeri-produkter minskar med ungefär 10 procent.

Enligt forskarnas beräkningar skulle även konsumtionen av frukt och grönt minska med ungefär 7 procent, när alla livsmedel beskattas. Det är naturligtvis inte önskvärt, och något forskarna anser ska beaktas vid utformningen av styrmedel riktade mot livsmedelskonsumtionen.

Utsläppen från livsmedelskonsumtion behöver minska. Med vår nuvarande kost släpper vi ut ungefär tre gånger mer än vad som är klimatmässigt hållbart. Enligt forskarna räcker inte en klimatskatt på livsmedel för att åstadkomma dessa förändringar. Det krävs förändringar i såväl produktion som konsumtion, och troligtvis flera olika styrmedel.